

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Сайко Л.Ю., *ст. викладач кафедри права*

Хоча по більшості екологічних показників Сумщина відноситься до екологічно стабільних областей, в регіоні існує низка екологічних проблем, які потребують негайного вирішення. Особливо гостро стоїть проблема поводження з відходами. Відходи накопичуються на територіях підприємств, у відвалах, шламонакопичувачах, різного роду звалищах. Ситуація ускладнюється тим, що зберігається значний розрив між обсягами накопичення відходів і обсягами їх знешкодження та використання. Основні питання, які виникають при вирішенні проблеми поводження з відходами - це їх збирання, складування, знешкодження та утилізація з урахуванням безпеки для здоров'я людини та довкілля.

Станом на 01.01.2010 в області було накопичено понад 29 млн. т. відходів. Основними джерелами утворення відходів є підприємства хімічної, машинобудівної, паливно-енергетичної, будівельної галузей, агропромислового комплексу та сфери комунально-побутового обслуговування. Актуальною проблемою залишається, також, поводження з твердими побутовими відходами, обсяги утворення яких щорічно зростають.

Офіційно в області тверді побутові відходи (далі ТПВ) розміщуються на 324 міських, сільських та селищних полігонах та звалищах ТПВ загальною площею 281,7 га, частина з яких вже вичерпала свій ресурс. Практично всі районні центри, великі селища області мають полігони ТПВ, але не всі вони експлуатуються у відповідності до чинного природоохоронного законодавства. Майже всі полігони були введені в експлуатацію 10-30 років тому і переважна частина цих об'єктів заповнена на 90% або переповнена. Побудовані у свій час без належного захисту, деякі полігони є потенційними джерелами екологічної небезпеки регіонального масштабу. Під час будівництва полігонів не виконані природоохоронні заходи, передбачені проектом: відсутні огорожа, обвалування по периметру полігону, дизбар'єри, мережа спостережних свердловин та контрольно-пропускні пункти.

Особливу категорію небезпечних відходів становлять непридатні та заборонені до використання пестициди (НЗП).

Станом на 01.01.2010 на території області було накопичено 2774,165 т непридатних та заборонених до використання пестицидів, які зберігалися у 265 місцях накопичення. З них 148 місць знаходились у незадовільному стані та потребували першочергових заходів із знешкодження непридатних пестицидів. Не вирішення проблеми утилізації НЗП може призвести до надзвичайних ситуацій при відсутності системи швидкого реагування на хімічні катастрофи

На безгосподарних складах НЗП області трапляються випадки грубого порушення вимог природоохоронного законодавства: викрадення

пестицидів, розрізання металевих ємностей, в яких зберігаються НЗП, для здачі на металобрухт та висипання пестицидів на незахищену землю. Для вирішення зазначеної проблеми необхідно на законодавчому рівні прийняти порядок визначення власників НЗП при банкрутстві сільгосп підприємств та передбачити адміністративну відповідальність за його порушення.

Проблемою є те, що діючим природоохоронним законодавством не визначені терміни передачі відходів спеціалізованим підприємствам на утилізацію та видалення, обсяги утилізації відходів значно менші від обсягів їх утворення у календарному році, тому відбувається постійне накопичення відходів на території підприємств, в спеціально відведених місцях видалення, а їх передача на утилізацію здійснюється через значний період часу з моменту утворення. Деякі відходи зовсім не утилізуються – фосфогіпс, нафтошлами, тверді побутові відходи.

Гостро стоїть питання утилізації небезпечних відходів, що утворюються населенням: відпрацьованих акумуляторних батарей, масел та шин від експлуатації приватного автотранспорту, відпрацьованих люмінесцентних ламп від освітлення житлових приміщень та ін. В населених пунктах області необхідно відкрити пункти прийому небезпечних відходів від населення з метою запобігання потрапляння їх на полігони побутових відходів та довкілля. Але для вирішення цієї проблеми, знову таке, необхідне відповідне нормативно-правове забезпечення.

На підставі зазначеного, можна запропонувати для удосконалення діяльності у сфері поводження з відходами: по – перше - відповідними нормативно-правовими актами затвердити порядок визначення власника безхазяйних відходів, в тому числі непридатних та заборонених до використання пестицидів; затвердити процедуру знешкодження НЗП при ліквідації збанкрутілих агропідприємств та передбачити адміністративну відповідальність за її порушення; по – друге - відповідними нормативно-правовими актами затвердити порядок поводження з небезпечними відходами, що утворюються населенням.

Необхідно доповнити Кримінальний кодекс України статтею, яка буде передбачати відповідальність за виробництво заборонених видів відходів, транспортування, збереження, захоронення, використання або інше поводження радіоактивних, бактеріологічних, хімічних речовин та відходів з порушенням встановлених правил, якщо ці дії створили загрозу завдання істотної шкоди здоров'ю людини або довкіллю.